

Posudok školiteľa na diplomovú prácu

Diplomová práca: *Život studentů na koleji: Materiální kultura dočasnosti*

Diplomantka: Bc. Ivona Císařová

Univerzita Karlova v Praze

Fakulta humanitních studií

Obecná antropologie

2008/2009

Školitelka: Mgr. Zuzana Búriková, PhD.

Ústav etnológie SAV, Bratislava

Diplomová práca *Život studentů na koleji: Materiální kultura dočasnosti* Ivony Císařovej sa venuje tematike domova. Téma je spracovaná invenčne a zaujímavo – diplomantka sa nevenuje bežnému rodinnému životu ani (aspoň z časti) migrantom žijúcim v cudzine, ale českým a slovenským študentom žijúcim na internátoch v Prahe a (krátkodobo) vo Frankfurte. Takto postavená téma práce jej dovoľuje preskúmať, ako aktéri vnímajú svoje bývanie za pomerne špecifických podmienok, ktoré autorka definuje predovšetkým ako dočasnosť pobytu a nedostatok *agency* - schopnosti konať - vo vzťahu k obývanému priestoru (študenti nemôžu ovplyvniť dĺžku svojho pobytu na svojej izbe, nie vždy si môžu zvoliť spolubývajúceho, do veľkej miery nemôžu ovplyvňovať estetiku priestoru, ich súkromie je výrazne ovplyvnené fungovaním internátu, atď.).

Veľkou prednosťou práce je prístup pochádzajúci zo štúdia materiálnej kultúry. Císařová domov a jeho vnímanie nevidí len v symbolickej rovine (ktorú nezanedbáva), ale sleduje, ako sa vytvára, prípadne nevytvára v konkrétnom materiálnom priestore pomocou konkrétnych materiálnych predmetov, ich umiestnenia, či používania. Tento prístup jej umožňuje ukázať, ako sa symbolické a materiálne prelínajú (pekným príkladom je Anežkino vnímanie domova a života ako provizórneho a jej uskladňovanie vecí v krabiciach, s ktorými sa môže v hociktorom momente presťahovať na str. 41-42). Metodológiu hodnotím vysoko. Kombinácia pozorovania, hĺbkových rozhovorov, monitorovania a fotografovania interiérov a vystavených (aj ukrytých) predmetov umožňuje diplomantke podrobnú analýzu vnímania domova a dočasného bývania na internáte.

Materiál a jeho analýza poukazujú na výskumnícku zručnosť a empatiu, rovnako ako schopnosť analyzovať materiál. Císařovej prístup je detailný – podrobný popis materiálu jej umožňuje sledovať rôzne faktory, ovplyvňujúce vnímanie priestoru a stratégie, ktoré aktéri využívajú na jeho osvojenie si na udržanie si súkromia a ohraničenie a udržanie si svojho teritória (dekorácie, presunutie nábytku, rozloženie predmetov, umiestnenie predmetov s dôležitou symbolikou). Postihnutie rôznych aspektov problematiky od toho, čo aktéri považujú za domov cez predmety, ktoré považujú za dôležité až po obmedzenia určené inštitúciou považujem za veľké pozitívum práce.

Porovnanie materiálu z Prahy a z Frankfurtu slúži na určenie dôležitosti faktorov ako je forma bývania (s alebo bez spolubývajúceho), vzdialenosť od miesta trvalého bydliska, či estetiky izby. Toto porovnanie by si zaslúžilo analytickejšie zastavenie v závere práce. V práci je mnoho zaujímavých analytických postrehov (používanie domáceho oblečenia, posteľ a telesnosť, vnímanie súkromia, čistota), z ktorých by si mnohé zaslúžili hlbšie rozpracovanie, na ktoré však už v diplomovej práci neostal priestor.

Teoretické ukotvenie je slabšou stránkou práce – akoby sa autorka bála opustiť pevnú pôdu empirického materiálu. Teoreticky práca vychádza predovšetkým zo štúdií, ktoré sa týkali materiality domova a migrácie (Búriková, Mehta&Belk, Parkin). Za najpodnetnejšie považujem použitie *Purity and Danger* od Mary Douglas v častiach *O čistote ako predstave poriadku*. V práci mi chýbalo použitie literatúry, týkajúcej sa transnacionalizmu. Domnievam sa, že literatúra s touto tematikou by autorke pomohla teoreticky ukotviť prácu.

Práca implicitne pracuje s predstavou domova ako niečoho statického a presne vymedzeného. Obávam sa, že sa tu dala zviazať symbolikou domova a ideálom, o ktorom ľudia často uvažujú, ale ktorý v realite nemusí nevyhnutne existovať, čo podľa môjho názoru ukazuje aj jej materiál. Chcela by som, aby autorka na obhajobách pouvažovala o vzťahu svojej práce k definícii domova.

Zároveň by som chcela, aby porozmýšľala nad teoretickým záverom svojej práce – čo hovorí jej práca o materiálnej kultúre a jej použití? O domove? Moci? Spolužití?

Práca naplňa formálne charakteristiky diplomovej práce. Vyzdvihnúť treba pekný jazyk autorky – jej text je nielen veľmi zaujímavou, ale aj čítavou etnografiou.

Práca spĺňa kritériá na udelenie magisterského titulu. Hodnotenie závisí od autorkinej obhajoby.

V Dunajskej Lužnej, 20. 10. 2009,

Mgr. Zuzana Búriková, PhD.